

Rozkład dwumianowy

Zmienna losowa dyskretna X ma rozkład dwumianowy o parametrach n, p , $n \in N_+$, $0 < p < 1$, jeśli

$$P(X = k) = \binom{n}{k} p^k q^{n-k},$$

gdzie $k = 0, 1, \dots, n$, $q = 1 - p$. Parametry: $E(X) = np$, $D^2(X) = npq$.

Rozkład Poissona

Zmienna losowa dyskretna X ma rozkład Poissona o parametrze $\lambda > 0$, jeśli

$$P(X = k) = e^{-\lambda} \cdot \frac{\lambda^k}{k!},$$

gdzie $k = 0, 1, 2, \dots$. Parametry: $E(X) = \lambda$, $D^2(X) = \lambda$.

Rozkład normalny

Zmienna losowa ciągła X ma rozkład normalny o parametrach μ, σ , co zapisujemy $X \square N(\mu, \sigma)$ lub $X \square N(\mu, \sigma^2)$, jeśli jej gęstość dana jest wzorem

$$f(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} \exp\left(-\frac{(x-\mu)^2}{2\sigma^2}\right) \quad -\infty < x < +\infty,$$

gdzie $\mu \in \mathbf{R}$, $\sigma > 0$, ($\exp(x) = e^x$). Parametry: $E(X) = \mu$, $D^2(X) = \sigma^2$.

Rozkład normalny standardowy

Zmienna losowa X ma rozkład normalny standardowy, jeśli $\mu = 0$ i $\sigma = 1$. Zapis: $X \square N(0, 1)$.
. Dystrybuanta zmiennej losowej X :

$$\Phi(x) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^x e^{-t^2/2} dt, \quad -\infty < x < +\infty,$$

Zachodzi $\Phi(-x) = 1 - \Phi(x)$. Wzór ten jest wykorzystywany do wyznaczania wartości dystrybuanty Φ dla ujemnych wartości argumentu.

PRZEDZIAŁY UFNOŚCI

DLA WARTOŚCI OCZEKIWANEJ

MODEL	ZAŁOŻENIA	PRZEDZIAŁ UFNOŚCI	KWANTYLE
1	rozkład normalny σ znane	$\bar{X} \pm \frac{\sigma \cdot k}{\sqrt{n}}$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$
2	rozkład normalny σ nieznane	$\bar{X} \pm \frac{S_n \cdot k}{\sqrt{n}}$	$P(T_{n-1} > k) = \alpha$
3	rozkład dowolny $n \geq 30$	$\bar{X} \pm \frac{S_n \cdot k}{\sqrt{n}}$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

DLA WARIANCJI (ODCHYLENIA STANDARDOWEGO)

MODEL	ZAŁOŻENIA	PRZEDZIAŁ UFNOŚCI	KWANTYLE
4	rozkład normalny	$\left\langle \frac{(n-1)S^2}{u_1}; \frac{(n-1)S^2}{u_2} \right\rangle$	$P(Y_{n-1} > u_1) = \frac{\alpha}{2}$ $P(Y_{n-1} > u_2) = 1 - \frac{\alpha}{2}$
5	rozkład dowolny $n \geq 30$	$\left\langle \left(\frac{S}{1 + \frac{k}{\sqrt{2n}}} \right)^2; \left(\frac{S}{1 - \frac{k}{\sqrt{2n}}} \right)^2 \right\rangle$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

DLA WSKAŹNIKA STRUKTURY

MODEL	ZAŁOŻENIA	PRZEDZIAŁ UFNOŚCI	KWANTYLE
6	$n \geq 100$	$W \pm k \sqrt{\frac{W(1-W)}{n}}$ $W = \frac{m}{n}$ m- liczba „sukcesów”	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

TESTOWANIE HIPOTEZ

1. Postawić hipotezę.
2. Wybrać model.
3. Obliczyć wartość statystyki testowej.
4. Określić obszar krytyczny
5. Podjąć decyzję: *Jeśli wartość statystyki testowej należy do obszaru krytycznego, hipotezę zerową należy odrzucić na korzyść hipotezy alternatywnej. W przeciwnym razie nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej.*

DLA JEDNEJ PRÓBY

- wartość oczekiwana

Hipoteza zerowa. $H_0: \mu = \mu_0$

Hipoteza alternatywna	Typ hipotezy
$H_1: \mu > \mu_0$	A
$H_1: \mu < \mu_0$	B
$H_1: \mu \neq \mu_0$	C

Model	założenia	Statystyka testowa	Typ hipotezy alternatywnej	Obszar krytyczny	Wartość k
1	- rozkład normalny - wariancja znana	$U = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\sigma} \sqrt{n}$	A	$K = \langle k; +\infty \rangle$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			B	$K = (-\infty; -k\rangle$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			C	$K = (-\infty; -k\rangle \cup \langle k; +\infty)$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$
2	- rozkład normalny - wariancja nieznana	$T = \frac{\bar{X} - \mu_0}{S} \sqrt{n}$	A	$K = \langle k; +\infty \rangle$	$P(T_{n-1} > k) = 2\alpha$
			B	$K = (-\infty; -k\rangle$	$P(T_{n-1} > k) = 2\alpha$
			C	$K = (-\infty; -k\rangle \cup \langle k; +\infty)$	$P(T_{n-1} > k) = \alpha$
3	- rozkład dowolny - $n \geq 30$	$Z = \frac{\bar{X} - \mu_0}{S} \sqrt{n}$	A	$K = \langle k; +\infty \rangle$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			B	$K = (-\infty; -k\rangle$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			C	$K = (-\infty; -k\rangle \cup \langle k; +\infty)$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

- Odchylenie standardowe/ wariancja

Hipoteza zerowa. $H_0: \sigma = \sigma_0$

Hipoteza alternatywna	Typ hipotezy
$H_1: \sigma > \sigma_0$	A
$H_1: \sigma < \sigma_0$	B
$H_1: \sigma \neq \sigma_0$	C

Model	założenia	Statystyka testowa	Typ hipotezy alternatywnej	Obszar krytyczny	Wartość k, l
4	- rozkład normalny	$Y = \frac{(n-1) \cdot S^2}{\sigma_0^2}$	A	$K = \langle k; +\infty \rangle$	$P(Y_{n-1} \geq k) = \alpha$
			B	$K = (0; k)$	$P(Y_{n-1} \geq k) = 1 - \alpha$
			C	$K = (0; k) \cup \langle l; +\infty \rangle$	$P(Y_{n-1} \geq l) = \frac{\alpha}{2}$ $P(Y_{n-1} \geq k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$
5	-rozkład dowolny, $n \geq 30$	$Z = \frac{S - \sigma_0}{\sigma_0} \sqrt{2n}$	A	$K = \langle k; +\infty \rangle$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			B	$K = (-\infty; -k)$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			C	$K = (-\infty; -k) \cup \langle k; +\infty \rangle$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

- wskaźnik struktury, proporcji

Hipoteza zerowa. $H_0: p = p_0$

Hipoteza alternatywna	Typ hipotezy
$H_1: p > p_0$	A
$H_1: p < p_0$	B
$H_1: p \neq p_0$	C

Model	założenia	Statystyka testowa	Typ hipotezy	Obszar krytyczny	Wartość k
6	- duża próba	$Z = \frac{W - p_0}{\sqrt{\frac{p_0 \cdot (1 - p_0)}{n}}}$	A	$K = \langle k; +\infty \rangle$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			B	$K = (-\infty; -k)$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
			C	$K = (-\infty; -k) \cup \langle k; +\infty \rangle$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

Test Shapiro-Wilka

Opis testu

Hipotezy. H_0 : Rozkład cechy X jest normalny

H_1 : Rozkład cechy X jest różny od normalnego

Poziom istotności. α

Statystyka testowa.
$$W = \frac{1}{(n-1)S^2} \left[\sum_{i=1}^{\lfloor n/2 \rfloor} a_{i:n} \left(X_{(n-i+1)} - X_{(i)} \right) \right]^2$$

Oznaczenia. $\lfloor n/2 \rfloor$ – część całkowita liczby $n/2$,

$a_{i:n}$ – współczynniki Shapiro-Wilka (stabilizowane),

Próba $X_1, X_2, \dots, X_n$ jest uporządkowana w ciąg niemalejący $X_{(1)} \leq X_{(2)} \leq \dots \leq X_{(n)}$.

Liczebność próby $n \leq 50$.

Obszar krytyczny. $K = \langle 0; k \rangle$

Wartości krytyczne. $k = W_{\alpha;n}$ są stabilizowane dla $n = 3, 4, \dots, 50$ i $\alpha = 0,01, \alpha = 0,02, \alpha = 0,05, \alpha = 0,10$.

Testy do weryfikacji hipotez o współczynniku korelacji ρ

Model 1

Hipotezy: $H_0: \rho = 0, \quad H_1: \rho \neq 0$

Statystyka testowa: $T = R \frac{\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-R^2}},$

T ma rozkład t -Studenta z $(n-2)$ stopniami swobody

Obszar krytyczny: $K = (-\infty; -k) \cup \langle k; +\infty) \quad \mathbf{P}(|T_{n-2}| > k) = \alpha$

Model 2

Hipotezy

Hipoteza zerowa	Grupy hipotez	Hipotezy alternatywne
$H_0: \rho = \rho_0$	A	$H_1: \rho > \rho_0$
	B	$H_1: \rho < \rho_0$
	C	$H_1: \rho \neq \rho_0$

Statystyka testowa: $Z = \left(\frac{1}{2} \ln \frac{1+R}{1-R} - \frac{1}{2} \ln \frac{1+\rho_0}{1-\rho_0} \right) \sqrt{n-3}.$

Statystyka testowa Z ma rozkład $N(0, 1)$ w przybliżeniu.

Obszary krytyczne:

A	$K = \langle k; +\infty)$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
B	$K = (-\infty; -k)$	$\Phi(k) = 1 - \alpha$
C	$K = (-\infty; -k) \cup \langle k; +\infty)$	$\Phi(k) = 1 - \frac{\alpha}{2}$

Strona 1 oraz 7-12 z *Testów i tablic statystycznych* dra Jerzego Chmaja.

TABLICA 2 Wartości krytyczne rozkładu *t*-StudentaW tabelicy podane są wartości t_α takie, że $P(|T| \geq t_\alpha) = \alpha$

<i>n</i>	α								<i>n</i>	
	0,5	0,2	0,1	0,05	0,02	0,01	0,005	0,002		0,001
1	1,00	3,08	6,31	12,71	31,82	63,66	127,32	318,29	636,62	1
2	0,82	1,89	2,92	4,30	6,96	9,92	14,09	22,33	31,60	2
3	0,76	1,64	2,35	3,18	4,54	5,84	7,45	10,21	12,92	3
4	0,74	1,53	2,13	2,78	3,75	4,60	5,60	7,17	8,61	4
5	0,73	1,48	2,02	2,57	3,36	4,03	4,77	5,89	6,87	5
6	0,72	1,44	1,94	2,45	3,14	3,71	4,32	5,21	5,96	6
7	0,71	1,41	1,89	2,36	3,00	3,50	4,03	4,79	5,41	7
8	0,71	1,40	1,86	2,31	2,90	3,36	3,83	4,50	5,04	8
9	0,70	1,38	1,83	2,26	2,82	3,25	3,69	4,30	4,78	9
10	0,70	1,37	1,81	2,23	2,76	3,17	3,58	4,14	4,59	10
11	0,70	1,36	1,80	2,20	2,72	3,11	3,50	4,02	4,44	11
12	0,70	1,36	1,78	2,18	2,68	3,05	3,43	3,93	4,32	12
13	0,69	1,35	1,77	2,16	2,65	3,01	3,37	3,85	4,22	13
14	0,69	1,35	1,76	2,14	2,62	2,98	3,33	3,79	4,14	14
15	0,69	1,34	1,75	2,13	2,60	2,95	3,29	3,73	4,07	15
16	0,69	1,34	1,75	2,12	2,58	2,92	3,25	3,69	4,02	16
17	0,69	1,33	1,74	2,11	2,57	2,90	3,22	3,65	3,97	17
18	0,69	1,33	1,73	2,10	2,55	2,88	3,20	3,61	3,92	18
19	0,69	1,33	1,73	2,09	2,54	2,86	3,17	3,58	3,88	19
20	0,69	1,33	1,72	2,09	2,53	2,85	3,15	3,55	3,85	20
21	0,69	1,32	1,72	2,08	2,52	2,83	3,14	3,53	3,82	21
22	0,69	1,32	1,72	2,07	2,51	2,82	3,12	3,50	3,79	22
23	0,69	1,32	1,71	2,07	2,50	2,81	3,10	3,48	3,77	23
24	0,68	1,32	1,71	2,06	2,49	2,80	3,09	3,47	3,75	24
25	0,68	1,32	1,71	2,06	2,49	2,79	3,08	3,45	3,73	25
26	0,68	1,31	1,71	2,06	2,48	2,78	3,07	3,43	3,71	26
27	0,68	1,31	1,70	2,05	2,47	2,77	3,06	3,42	3,69	27
28	0,68	1,31	1,70	2,05	2,47	2,76	3,05	3,41	3,67	28
29	0,68	1,31	1,70	2,05	2,46	2,76	3,04	3,40	3,66	29
30	0,68	1,31	1,70	2,04	2,46	2,75	3,03	3,39	3,65	30
40	0,68	1,30	1,68	2,02	2,42	2,70	2,97	3,31	3,55	40
60	0,68	1,30	1,67	2,00	2,39	2,66	2,91	3,23	3,46	60
80	0,68	1,29	1,66	1,99	2,37	2,64	2,89	3,20	3,42	80
100	0,68	1,29	1,66	1,98	2,36	2,63	2,87	3,17	3,39	100
120	0,68	1,29	1,66	1,98	2,36	2,62	2,86	3,16	3,37	120

TABLICA 3 Wartości krytyczne rozkładu chi-kwadrat.

W tabelicy podane są wartości χ^2_α takie, że $P(Y \geq \chi^2_\alpha) = \alpha$

<i>n</i>	α										<i>n</i>
	0,995	0,990	0,975	0,950	0,900	0,100	0,050	0,025	0,010	0,005	
1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	2,71	3,84	5,02	6,63	7,88	1
2	0,01	0,02	0,05	0,10	0,21	4,61	5,99	7,38	9,21	10,60	2
3	0,07	0,11	0,22	0,35	0,58	6,25	7,81	9,35	11,34	12,84	3
4	0,21	0,30	0,48	0,71	1,06	7,78	9,49	11,14	13,28	14,86	4
5	0,41	0,55	0,83	1,15	1,61	9,24	11,07	12,83	15,09	16,75	5
6	0,68	0,87	1,24	1,64	2,20	10,64	12,59	14,45	16,81	18,55	6
7	0,99	1,24	1,69	2,17	2,83	12,02	14,07	16,01	18,48	20,28	7
8	1,34	1,65	2,18	2,73	3,49	13,36	15,51	17,53	20,09	21,95	8
9	1,73	2,09	2,70	3,33	4,17	14,68	16,92	19,02	21,67	23,59	9
10	2,16	2,56	3,25	3,94	4,87	15,99	18,31	20,48	23,21	25,19	10
11	2,60	3,05	3,82	4,57	5,58	17,28	19,68	21,92	24,73	26,76	11
12	3,07	3,57	4,40	5,23	6,30	18,55	21,03	23,34	26,22	28,30	12
13	3,57	4,11	5,01	5,89	7,04	19,81	22,36	24,74	27,69	29,82	13
14	4,07	4,66	5,63	6,57	7,79	21,06	23,68	26,12	29,14	31,32	14
15	4,60	5,23	6,26	7,26	8,55	22,31	25,00	27,49	30,58	32,80	15
16	5,14	5,81	6,91	7,96	9,31	23,54	26,30	28,85	32,00	34,27	16
17	5,70	6,41	7,56	8,67	10,09	24,77	27,59	30,19	33,41	35,72	17
18	6,26	7,01	8,23	9,39	10,86	25,99	28,87	31,53	34,81	37,16	18
19	6,84	7,63	8,91	10,12	11,65	27,20	30,14	32,85	36,19	38,58	19
20	7,43	8,26	9,59	10,85	12,44	28,41	31,41	34,17	37,57	40,00	20
21	8,03	8,90	10,28	11,59	13,24	29,62	32,67	35,48	38,93	41,40	21
22	8,64	9,54	10,98	12,34	14,04	30,81	33,92	36,78	40,29	42,80	22
23	9,26	10,20	11,69	13,09	14,85	32,01	35,17	38,08	41,64	44,18	23
24	9,89	10,86	12,40	13,85	15,66	33,20	36,42	39,36	42,98	45,56	24
25	10,52	11,52	13,12	14,61	16,47	34,38	37,65	40,65	44,31	46,93	25
26	11,16	12,20	13,84	15,38	17,29	35,56	38,89	41,92	45,64	48,29	26
27	11,81	12,88	14,57	16,15	18,11	36,74	40,11	43,19	46,96	49,65	27
28	12,46	13,56	15,31	16,93	18,94	37,92	41,34	44,46	48,28	50,99	28
29	13,12	14,26	16,05	17,71	19,77	39,09	42,56	45,72	49,59	52,34	29
30	13,79	14,95	16,79	18,49	20,60	40,26	43,77	46,98	50,89	53,67	30
40	20,71	22,16	24,43	26,51	29,05	51,81	55,76	59,34	63,69	66,77	40
60	35,53	37,48	40,48	43,19	46,46	74,40	79,08	83,30	88,38	91,95	60
80	51,17	53,54	57,15	60,39	64,28	96,58	101,88	106,63	112,33	116,32	80
100	67,33	70,06	74,22	77,93	82,36	118,50	124,34	129,56	135,81	140,17	100
120	83,85	86,92	91,57	95,70	100,62	140,23	146,57	152,21	158,95	163,65	120

TABLICA 4 Wartości współczynników $a_{i:n}$ testu Shapiro-Wilka

$i \backslash n$		2	3	4	5	6	7	8	9	10
1		0,7071	0,7071	0,6872	0,6646	0,6431	0,6233	0,6052	0,5888	0,5739
2			0,0000	0,1677	0,2413	0,2806	0,3031	0,3164	0,3244	0,3291
3					0,0000	0,0875	0,1401	0,1743	0,1976	0,2141
4							0,0000	0,0561	0,0947	0,1224
5									0,0000	0,0399

$i \backslash n$	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	0,5601	0,5475	0,5359	0,5251	0,5150	0,5056	0,4968	0,4886	0,4808	0,4734
2	0,3315	0,3325	0,3325	0,3318	0,3306	0,3290	0,3273	0,3253	0,3232	0,3211
3	0,2260	0,2347	0,2412	0,2460	0,2495	0,2521	0,2540	0,2553	0,2561	0,2565
4	0,1429	0,1586	0,1707	0,1802	0,1878	0,1939	0,1988	0,2027	0,2059	0,2085
5	0,0695	0,0922	0,1099	0,1240	0,1353	0,1447	0,1524	0,1587	0,1641	0,1686
6	0,0000	0,0303	0,0539	0,0727	0,0880	0,1005	0,1109	0,1197	0,1271	0,1334
7			0,0000	0,0240	0,0433	0,0593	0,0725	0,0837	0,0932	0,1013
8					0,0000	0,0196	0,0359	0,0496	0,0612	0,0711
9							0,0000	0,0163	0,0303	0,0422
10									0,0000	0,0140

$i \backslash n$	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	0,4643	0,4590	0,4542	0,4493	0,4450	0,4407	0,4366	0,4328	0,4291	0,4254
2	0,3185	0,3156	0,3126	0,3098	0,3069	0,3043	0,3018	0,2992	0,2968	0,2944
3	0,2578	0,2571	0,2563	0,2554	0,2543	0,2533	0,2522	0,2510	0,2499	0,2487
4	0,2199	0,2131	0,2139	0,2145	0,2148	0,2151	0,2152	0,2151	0,2150	0,2148
5	0,1736	0,1764	0,1787	0,1807	0,1822	0,1836	0,1848	0,1857	0,1864	0,1870
6	0,1399	0,1443	0,1480	0,1512	0,1539	0,1563	0,1584	0,1601	0,1616	0,1630
7	0,1092	0,1150	0,1201	0,1245	0,1283	0,1316	0,1346	0,1372	0,1395	0,1415
8	0,0804	0,0878	0,0941	0,0997	0,1046	0,1089	0,1128	0,1162	0,1192	0,1219
9	0,0530	0,0618	0,0696	0,0764	0,0823	0,0876	0,0923	0,0965	0,1002	0,1036
10	0,0263	0,0368	0,0459	0,0539	0,0610	0,0672	0,0728	0,0778	0,0822	0,0862
11	0,0000	0,0122	0,0228	0,0321	0,0403	0,0476	0,0540	0,0598	0,0650	0,0697
12			0,0000	0,0107	0,0200	0,0284	0,0358	0,0424	0,0483	0,0537
13					0,0000	0,0094	0,0178	0,0253	0,0320	0,0381
14							0,0000	0,0084	0,0159	0,0227
15									0,0000	0,0076

$i \backslash n$	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	0,4420	0,4188	0,4156	0,4127	0,4096	0,4068	0,4040	0,4015	0,3989	0,3964
2	0,2921	0,2898	0,2876	0,2854	0,2834	0,2813	0,2794	0,2774	0,2755	0,2737
3	0,2475	0,2463	0,2451	0,2439	0,2427	0,2415	0,2403	0,2391	0,2380	0,2368
4	0,2145	0,2141	0,2137	0,2132	0,2127	0,2121	0,2116	0,2110	0,2104	0,2098
5	0,1874	0,1878	0,1880	0,1882	0,1883	0,1883	0,1883	0,1881	0,1880	0,1878
6	0,1641	0,1651	0,1660	0,1667	0,1673	0,1678	0,1683	0,1686	0,1689	0,1691
7	0,1433	0,1449	0,1463	0,1475	0,1487	0,1496	0,1505	0,1513	0,1520	0,1526
8	0,1243	0,1265	0,1284	0,1301	0,1317	0,1331	0,1344	0,1356	0,1366	0,1376
9	0,1066	0,1093	0,1118	0,1140	0,1160	0,1179	0,1196	0,1211	0,1225	0,1237
10	0,0899	0,0931	0,0961	0,0988	0,1013	0,1036	0,1056	0,1075	0,1092	0,1108
11	0,0739	0,0777	0,0812	0,0844	0,0873	0,0900	0,0924	0,0947	0,0967	0,0986
12	0,0585	0,0629	0,0669	0,0706	0,0739	0,0770	0,0798	0,0824	0,0848	0,0870
13	0,0435	0,0485	0,0530	0,0572	0,0610	0,0645	0,0677	0,0706	0,0733	0,0759
14	0,0289	0,0344	0,0395	0,0441	0,0484	0,0523	0,0559	0,0592	0,0622	0,0651
15	0,0144	0,0206	0,0262	0,0314	0,0361	0,0404	0,0444	0,0481	0,0515	0,0546
16	0,0000	0,0068	0,0131	0,0187	0,0239	0,0287	0,0331	0,0372	0,0409	0,0444
17			0,0000	0,0062	0,0119	0,0172	0,0220	0,0264	0,0305	0,0343
18					0,0000	0,0057	0,0110	0,0158	0,0203	0,0244
19							0,0000	0,0053	0,0101	0,0146
20									0,0000	0,0049

$i \backslash n$	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
1	0,3940	0,3917	0,3894	0,3872	0,3850	0,3830	0,3808	0,3789	0,3770	0,3751
2	0,2719	0,2701	0,2684	0,2667	0,2651	0,2635	0,2620	0,2604	0,2589	0,2574
3	0,2357	0,2345	0,2334	0,2323	0,2313	0,2302	0,2291	0,2281	0,2271	0,2260
4	0,2091	0,2085	0,2078	0,2072	0,2065	0,2058	0,2052	0,2045	0,2038	0,2032
5	0,1876	0,1874	0,1871	0,1808	0,1865	0,1862	0,1859	0,1855	0,1851	0,1847
6	0,1693	0,1694	0,1695	0,1695	0,1695	0,1695	0,1695	0,1693	0,1692	0,1691
7	0,1531	0,1535	0,1539	0,1542	0,1545	0,1548	0,1550	0,1551	0,1553	0,1554
8	0,1384	0,1392	0,1398	0,1405	0,1410	0,1415	0,1420	0,1423	0,1427	0,1430
9	0,1249	0,1259	0,1269	0,1278	0,1286	0,1293	0,1300	0,1306	0,1312	0,1317
10	0,1123	0,1136	0,1149	0,1160	0,1170	0,1180	0,1189	0,1197	0,1205	0,1212
11	0,1004	0,1020	0,1035	0,1049	0,1062	0,1073	0,1085	0,1095	0,1105	0,1113
12	0,0891	0,0909	0,0927	0,0943	0,0959	0,0972	0,0986	0,0998	0,1010	0,1020
13	0,0782	0,0804	0,0824	0,0842	0,0860	0,0876	0,0892	0,0906	0,0919	0,0932
14	0,0677	0,0701	0,0724	0,0745	0,0765	0,0783	0,0801	0,0817	0,0832	0,0846
15	0,0575	0,0602	0,0628	0,0651	0,0673	0,0694	0,0713	0,0731	0,0748	0,0764
16	0,0476	0,0506	0,0534	0,0560	0,0584	0,0607	0,0628	0,0648	0,0667	0,0685
17	0,0379	0,0411	0,0442	0,0471	0,0497	0,0522	0,0546	0,0568	0,0588	0,0608
18	0,0283	0,0318	0,0352	0,0383	0,0412	0,0439	0,0465	0,0489	0,0511	0,0532
19	0,0188	0,0227	0,0263	0,0296	0,0328	0,0357	0,0385	0,0411	0,0436	0,0459
20	0,0094	0,0136	0,0175	0,0211	0,0245	0,0277	0,0307	0,0335	0,0361	0,0386
21	0,0000	0,0045	0,0087	0,0126	0,0163	0,0197	0,0229	0,0259	0,0288	0,0314
22			0,0000	0,0042	0,0081	0,0118	0,0153	0,0185	0,0215	0,0244
23					0,0000	0,0039	0,0076	0,0111	0,0143	0,0174
24							0,0000	0,0037	0,0071	0,0104
25									0,0000	0,0035

TABLICA 5 Wartości krytyczne $W_{\alpha;n}$ testu Shapiro-Wilka

<i>n</i>	α				<i>n</i>
	0,01	0,02	0,05	0,10	
3	0,753	0,756	0,767	0,789	3
4	0,687	0,707	0,748	0,792	4
5	0,686	0,715	0,762	0,806	5
6	0,713	0,743	0,788	0,826	6
7	0,730	0,760	0,803	0,838	7
8	0,749	0,778	0,818	0,851	8
9	0,764	0,791	0,829	0,859	9
10	0,781	0,806	0,842	0,869	10
11	0,792	0,817	0,850	0,876	11
12	0,805	0,828	0,859	0,883	12
13	0,814	0,837	0,866	0,889	13
14	0,825	0,846	0,874	0,895	14
15	0,835	0,855	0,881	0,901	15
16	0,844	0,863	0,887	0,906	16
17	0,851	0,869	0,892	0,910	17
18	0,858	0,874	0,897	0,914	18
19	0,863	0,879	0,901	0,917	19
20	0,868	0,884	0,905	0,920	20
21	0,873	0,888	0,908	0,923	21
22	0,878	0,892	0,911	0,926	22
23	0,881	0,895	0,914	0,928	23
24	0,884	0,898	0,916	0,930	24
25	0,888	0,901	0,918	0,931	25
26	0,891	0,904	0,920	0,933	26

<i>n</i>	α				<i>n</i>
	0,01	0,02	0,05	0,10	
27	0,894	0,906	0,923	0,935	27
28	0,896	0,908	0,924	0,936	28
29	0,898	0,910	0,926	0,937	29
30	0,900	0,912	0,927	0,939	30
31	0,902	0,914	0,929	0,940	31
32	0,904	0,915	0,930	0,941	32
33	0,906	0,917	0,931	0,942	33
34	0,908	0,919	0,933	0,943	34
35	0,910	0,920	0,934	0,944	35
36	0,912	0,922	0,935	0,945	36
37	0,914	0,924	0,936	0,946	37
38	0,916	0,925	0,938	0,947	38
39	0,917	0,927	0,939	0,948	39
40	0,919	0,928	0,940	0,949	40
41	0,920	0,929	0,941	0,950	41
42	0,922	0,930	0,942	0,951	42
43	0,923	0,932	0,943	0,951	43
44	0,924	0,933	0,944	0,952	44
45	0,926	0,934	0,945	0,953	45
46	0,927	0,935	0,945	0,953	46
47	0,928	0,936	0,946	0,954	47
48	0,929	0,937	0,947	0,954	48
49	0,929	0,937	0,947	0,955	49
50	0,930	0,938	0,947	0,955	50